

Den europæiske familie
Når bare det bliver i familien, hvor de fleste fadermord jo
begås, kan vi leve med det!
(kommentaren til uge 22 2011)

Pablo Picassos kunstneriske skildring af bombningen af Guernica 1937

Picassos subjektivitet udgør her objektivt en del af Europas betydelige kulturarv.

Forsøget på at opløse det forpligtende i Picassos og andres skildringer af krigens sindssyge væsen ved at reducere det til det kun subjektive – ideologiens og holdningernes demokratiske, frie og indifferente domæne, hvor den logiske stringens, argumenterne og videnskaben har mistet sin objektivt forpligtende karakter – er en øvelse, et taktisk fif, vi ser anvendt over alt i familien, når den konfronteres med sin objektive skyld.

Fadermord og spansk ungdomsoprør

Spanien nåede aldrig at få begået sit fadermord på Francisco Franco, hvis valgsprog ellers var "Viva la muerte" (leve døden). Nationens sønner er derfor stadig splittet i forholdet til sin egen umiddelbare fortid, hvor så mange måtte lide så meget for en noget mindre elites hæmningsløse magtmisbrug. Man skulle have gjort det af med den gamle fascist, før han døde af sig selv!

Den indre selvrespekt og Spaniens navn, repræsentationen udadtil, ville have haft det bedre med et fadermord begået i tide i familiens skød, selv om Francos blod kunne have svinet lidt sammen med oprydningen efter alle de andre, der måtte gå med i købet, fordi de ikke frivilligt ville slippe de privilegier, de havde fra diktaturet.

Nationen har været fascistisk diktatur under general Franco helt op til 1975. Den lider stadig under den historiske splittelse mellem eliten, militæret, den katolske kirke på den ene side og en større del af befolkning på den anden. Eliten har levet på løgner om, at dens privilegier var af det gode, af det rene og ophøjede. Det, at så mange har været vidne til uretten og løgner uden magt til at ændre på forholdene så længe, det hænger stadig ved som en kræftsvulst i den spanske sjæl.

Det er ikke blevet udtrykt og det har ikke været tema i det spanske ungdomsoprør, som vi har set over de sidste uger. Men det er en del af baggrunden for oprøret, lige som det er en del af baggrunden for de forhold, der ligger i samtiden som forklaring på det, at arbejdsløsheden blandt de 18 til 25 årige i Spanien er over 40 %. De gamle strukturer på arbejdsmarkedet, de familiære relationer, ejerforhold, bestemmer hvem der har en fremtid for sig i landet.

PSOE, det spanske socialdemokrati, har haft held med at få historisk mange unge mennesker gennem uddannelsessystemet, men det har ikke givet de unge mennesker arbejde. De markedsfundamentalistiske ligevægtsøkonomer, ansat som det europæiske fællesskabs præsteskab, kan, med udgangspunkt i de konkrete forhold i Spanien, se, at deres princip om udbud og efterspørgsel ikke gælder i Spanien.

Påstanden om, at udbuddet af arbejdskraft skaber sin egen efterspørgsel, er bare en (økonomisk ideologisk) løgn, der bliver brugt til at maksimere presset på priserne på løn, således at lønudgifterne falder. Det ved man i Danske Bank, hvor man har ansat Sten Bocian som sin chefanalytiker. Denne analytiker er den mest citerede i den danske dagspresse, hvor han igen og igen får lov til at sige, at arbejdsløshed pr. definition er et ikke eksisterende problem, netop fordi det ud fra hans ”hjemmelavede naturlov” er sin egen løsning.

Eliterne mistede ved overgangen til demokratiet deres institutionaliserede garanti for sine privilegier i Spanien, men fordelingen af de økonomiske midler, magten, medier, kirke og undervisningssystem er aldrig hørt op med at falde i de strukturer, som Francos diktatur efterlod.

Eliten kalder sig ikke længere fascistisk, men en stor del af den har sine privilegier af historiske grunde, der går tilbage til fascismen. Det at diktaturet afstak vilkårene for fordelingen af rigdomme og indflydelse hænger ved tingenes tilstand på en måde, der sætter den spanske realitet i et mere og især mindre bevidst skær af højere uretfærdighed.

Man har aldrig fået det sagt rigtigt, at Franco var et kæmpe svin, der smadrede demokratiet og trådte flertallets sande interesser under fode ved at bruge magt, lefle for en stinkende socialdarwinistisk elite, militæret, en katolsk kirke, medier og andre, der var parate til at sætte hensynet til andet end sig selv til side af hensyn til sig selv, intet andet end sig selv og kun sig selv (under højtidelige lovprisninger af det absolutte, Spaniens enhed, fortidige storhed, frihed, guddommelighed osv.). Det afslører sig hele tiden, drypvis, delvis, med små og sigende hændelser i det spanske samfund.

Der er f.eks. netop udkommet et nationalt opslagsværk over Spaniens historiske personer. Det er på 50 bind, men der står kun 5 sider om Franco! Og budskabet er, at han slet ikke var så slem! Der kan her læses, at han måske var "autoritær men ikke totalitær"!

http://www.elpais.com/articulo/cultura/Franco/mal/hombre/elpepicul/20110530elpepicul_2/Tes

Der er brugt mere end 40 millioner offentlige kr. på værket, der først og fremmest er et ufrivilligt bevis på, hvor svært det er for nationen, Spanien, at indrømme karakteren af den styreform, man lå under for fra 1939 til 1975.

Det unge demokrati er aldrig kommet på det rene med dens nære fortid, der er så forskellig fra resten af Europas. En del af forklaringen findes i det politiske topartisystem, der har stået sammen om at hænge

Spanien op i den europæiske union, længe før nationen kunne nå at finde sig selv som demokrati efter fascistens Francisco Franco.

PSOE (det spanske socialistparti) og PP (Partido Popular, den gamle højrefløj) har i realiteten haft monopol på den politiske scene efter Francos død. Ud fra hver sine bevæggrunde har man været optaget af at få Spanien forankret så fast som muligt i det Europæiske fællesskab. Socialisterne, for at sikre sig mod landets indre højrekræfter, og højrekræfterne, for at sikre sine økonomiske privilegier i kraft af de overnationale markeds mekanismer, som den europæiske union står som den institutionaliserede garant for.

Distinktionen mellem det videnskabelige og ideologien i historieskrivningen

Historieskrivningen præges af sin interne kamp om at stå rigtigt, ikke bare ideologisk, men også i forhold til distinktionen mellem videnskab og ideologi. Dels har man travlt med at markere sig ideologisk i det politiske landskab, og dels vil man gerne bevare lidt af den aura, der knytter sig til videnskabens evne til at sætte forskellen mellem sandt og falskt.

Kvalifikationen af selve distinktionen mellem videnskab og ideologi er hverken pr. definition eller i sig selv videnskab eller ideologi, men kan skiftevis både sættes som videnskab såvel som opløse sig under ideologiens, mediernes, det politiske systems domæne, hvor alt og det modsatte lader sig fremføre, diskutere og måle på den målestok, som man vil, tror og bekræfter performativt, dvs. på markedet for ideologiske standpunkter eller markedet slet og ret.

Distinktionen, mellem hvad der er sandt og falskt i videnskabelig forstand, er mere besværlig at have med at gøre. Af politiske grunde koncentrerer man sig i stedet om det, der giver mening i den iagttagelsesform, som man orienterer sig i kraft af; distinktionen mellem succes eller ej, der igen bestemmes af den succesrate, hvormed budskabet fænger hos forbrugeren af budskaber, vælgeren, forbrugeren af demokratiske ydelser.

Ideologien med dens ultimative formålmæssighed er det varemærke, som man sælger sig selv under i det politiske univers. Her må kriterierne for at skelne mellem sand og falsk i videnskabelig forstand vige for det ultimative, for det principielle, der altid kan bruges som undskyldning for accepten af det konkrete.

Således er den konkrete frihed, for f.eks. baskere, katalanere, demokrater, anarkister, trotskister, m.fl. blevet trådt under igen og igen, af hensyn til den spanske nations ultimative enhed, storhed og frihed! Død over disse baskere og katalanere råbte José Millán Astray, Francos militære overhoved under en seance på universitetet i Salamanca på Columbus' dag, dagen for opdagelsen af den nye verden (Columbus ankom til Bahamas d.12 oktober, 1492), d.12 oktober i 1936. Det skete bl.a. med udtrykket "Viva la muerte", og universitetets rektor, der havde skrevet en del om paradokser, stillede sig op og modsagde Francisco Francos general i selveste Francos nærvær. Det kostede ham bestillingen, og han døde et par måneder senere, desorienteret, hjælpeløs bag tremmer.

Der er noget totalitært over forsøget på at neutralisere alle former for udsagn til ideologiens eget univers af indifferens i forhold til indikationsværdierne sand og falsk, f.eks. m. bemærkninger som denne: (om ideologien) "El, que dice, que no la tiene, es un mendrugo." (den, der påstår ikke at have ideologien, er en idiot).

Det totalitære ved ideologien består bl.a. i ideologiens evne til at trække alt, hvad der forsøger på at hæve sig over den eller adskille sig fra den, ned i sin egen sump af indifferens. Denne måde at manifestere sig på adskiller sig påfaldende fra fascisternes åbenlyse magtmisbrug, men er ikke des mindre lige så effektivt fordømmende som fascisternes. Og så findes den udbredt over hele den moderne verden, i en grad så man har svært ved at se det for sig. Den europæiske åndrighed er et godt eksempel.

Genstandsmæssigheden for erfaringen lever ved iagttagelsesformen, distinktionen, dvs. ved de forudsætninger for erfaring, der ikke samtidigt kan optræde som genstand for sig i sig selv uden at komme i forlegenhed! Vi taler her om kognitiv forlegenhed, og vi adskiller kogni-

tiv adfærd fra moralsk, fordømmende adfærd, uden at tale om ontologi eller metafysik.

Den der orienterer sig kognitivt er parat til at forkaste sin teoriramme, gamle iagttagelser, empiriske data, hvis nyere, bedre kvalificerede teorier og data anfægter dem. Anderledes er det med den moralske, fordømmende, ideologiske iagttagere. Den moralsk orienterede er tilbøjelig til at fordømme verden som værende for ond, eller sig selv for god til verden, når erfaringen skuffer. Og når den moralske kommer i tvivl om udviklingens sande retning eller sin guds storhed, ja så kaster han sig på knæ og giver sig til at bede, meditere, og gentage sit eget fromme håb, ind til troen er blevet stor nok igen. Den troendes dårlige samvittighed over for videnskaben næres af bevidstheden om, at tro ikke er viden.

Den ideologiske, religiøst moralsk orienterede forholder sig kontrafaktisk, ikke lærevilligt til sin verden, hvor den kognitivt indstillede modificerer og ændrer sin egen forventningsstruktur, hvis verden viser sig anderledes end forventet.

Det betyder ikke, at et og samme menneske ikke kan orientere sig forskelligt, f.eks. gå fra den moralske til kognitive indstilling og tilbage igen. Men den – der ikke formår at differentiere mellem den lærevillige, kognitive og videnskabelige indstilling til verden og den moralsk, fordømmende, ideologisk dogmatiske indstilling, evt. i kraft af evnen til at reflektere over ideologiens fundamentale dogmer, dens realitetsprincipper m.m. – står uden forudsætningen for både det at kunne sige noget sandt såvel som moralsk forpligtende. Viden forpligter nemlig moralsk. Den er en kvalitativ forskel i livet.

Forudsætningerne for iagttagelsen er forskellige. Kvalificeringen af iagttagelsen som iagttagelse er forskellig, alt efter om den falder på om en moralsk, ideologisk baggrund, eller en videnskabelig en af slagsen.

Det forhold, at iagttagelsen med dens indikationsværdier falder betinget af iagttagelsesformen, de bagvedliggende semantiske strukturer, foruden hvilke meningen forsvinder, er blevet brugt af ideologien som

argument for, at så kan alt være bedøvende lige gyldigt, altså lige ideologisk, falskt, forkert, netop fordi ideologien, på egne betingelser, kun kan stilles tilfreds med det ubetingede! Det er det totalitære ved ideologien, dvs. det universelle i det ideologiske perspektiv, der dog ikke des mindre netop er betinget, af egne principper, de ultimative principper, der konkret fungerer bag fordømmelsen af det konkrete.

Videnskab "er" netop ikke ideologi, og den stiller sig ikke på ideologiens betingelser, når den kvalificerer sin omgang med distinktionen mellem det sande og det falske. Ideologien stiller sig ikke tilfreds med andet end "sandheden", hvilket fører til det dogmatiske standpunkt, ud fra hvilket videnskabens mangfoldighed af temporaliserede, empiriske, teoretiske, logiske, kriterier for gyldighed må falde som alt for tilfældige.

Ideologien nægter endda sin egne betingelser, når den rigtigt forbyder sig selv at optræde som genstand for sin egen iagttagelse, dvs. se sig selv betinget af og båret i netop sine alt andet end atidslige og universelle forudsætninger. Ideologien orienterer sig dogmatisk, fordi erfaringen har det med at forskertse den ideologiske iagttagelses skin af entydig gyldighed, der hvor den relaterer sig til sig selv. Mødet med sig selv i selvreferencen, paradokset, refleksionen, forbydes dogmatisk for at redde skindet af entydig gyldighed. Ideologien lever ved forbuddet.

Når man orienterer sig ud fra distinktionen mellem ideologi og videnskab, så er det kun et begrænset udsnit af verden, der melder sin relevans for opmærksomheden, nemlig iagttagelsen og opmærksomheden. Dette udsnit adskiller sig ikke ontologisk fra verden, som mere eller mindre tilhørende verden, og verden er i sig selv hverken sand eller falsk. Kun iagttagelsen af den "er" sand eller falsk. En sten er hverken ideologisk eller videnskabelig, den er hverken ond eller i stand til at tage fejl. Den ser og iagttager nemlig ingen ting, og den er svær at skyde skjulte motiver i. Men Steen Ole Rasmussen skriver og snakker derimod så det står omkring, og derfor falder hans subjektive objektivitet versus objektive subjektivitet som genstand for iagttagelsesformen, distinktionen mellem ideologi og videnskab. Distinktionen falder som tema for sig selv i hans tekst, performativt for øjnene af den,

der ser, læser og forstår, med alt hvad det inkluderer af øjeblikkelige betydninger og paradoksale blokeringer for samme.

Det ”performative” er og gør forskel

Det gør en forskel, hvordan iagttagelsen former sig efter sin iagttagelsesform. Distinktionen mellem videnskab og ideologi er en forskel, iagttagelsesform, der gør en kognitiv forskel. At den stiller sig i forlegenhed i forhold til sig selv, når den opdager sig selv som sin egen genstand – hvor den ikke kan afgøre med sig selv, om den skal stille sig på ideologiens side i blikket for distinktionen, eller på videnskabens, fordi den som distinktion netop er forskellen, og ingen af delene – det betyder ikke, at alt ”er” lige videnskabeligt såvel som lige ideologisk, lige gyldigt/lige ugyldigt.

Distinktionen, iagttagelsesformen, har proceskarakter og adskiller sig også på den måde fra genstandsmæssigheden for sin opmærksomhed, der optræder i formen som mere statisk¹.

Distinktionen mellem det sande og det falske er ikke ideologiens. Derfor er det videnskab, når man stiller sig på den. Ideologien kan beskrives videnskabeligt, lige som videnskaben kan ideologiseres, men så falder den moralsk, ideologisk, politisk, økonomisk ideologiseret etc.

Traditionen for omgang med distinktionen mellem videnskab og ideologi er lang. I sidste instans skiller videnskaben sig fra ideologien ved sin evne til at overleve mødet med paradokset, konfrontationen med sine egne forudsætninger, iagttagelsesformer.

Ideologien lukker af for paradokset med dogmet, kravet om det ultimative, og stiller sig tilfreds med sin egen principfasthed. Man holder fast i troen på det absolutte, det ultimative ophav og den ultimative formålmæssighed, som man læser ind bag det konkrete. At ideologi-

¹ I min bog ”Realitetens konflikt versus konflikten realitet” cirkler jeg hele tiden omkring relationen mellem de kognitive dispositioner og genstandsmæssigheden, der lever ved dem. Udfordringen er og bliver at få fat i det store dyr i åbenbaringen, uden at komme til at hælde alt for meget metafysisk vās ud af ørerne. Men der kan reelt skrives og siges ufatteligt meget om emnet, så her vælger jeg at standse med henvisningen til bogen. Den ligger på arbejdsforskning.dk og udkommer på print inden for de nærmeste måneder med litteraturliste og ordforklaringer.

en er det konkrete, sin egen troldmand, der ser det bærende, forudsætningen og formålmæssigheden i det hele, når man f.eks. læser hele den teleologiske skabelsesberetning ind i tilværelsen, ja det er alt for konkret for ideologerne. I stedet så holder de fast i idealerne, genstandsmæssigheden for opmærksomheden, på trods af tidens gang, blind for deres egen performance, hvor de netop er offer for sig selv, bøddel og offer i processen, døende liv, i en forstand, som den gode general José Millán Astray ikke fattede en hujende fis af, da han gentog fascismens motto ud over de fremmødte på universitetet i Salamanca, d. 12. oktober, 1936.

Bestræbelsen på at manifestere sig ideologisk er en anden, end den der går ud på at genkende, afgrænse og beskrive ideologien. Den ideologiske manifestation, der f.eks. går ud på at ideologisere, neutralisere, den videnskabelige beskrivelse af sig selv som ideologi, ved at sige om alle beskrivelser at de er eller har ideologien i maven, er netop ikke videnskabelig, men ideologisk. Det er hermed beskrevet, videnskabeligt.

Picassos billede er objektivt set, dvs. i videnskabelig forstand, en subjektiv og kunstnerisk realitet. Sat ind i en social kontekst er hans billede muligt at se som moral, kunst, historisk hændelse, mental tilstand osv. Det kan beskrives videnskabeligt, uden at beskrivelsen selv er moralsk, kunstnerisk, og det ændrer ikke på, at det lader sig gøre at moralisere og efterabe kunsten.

Den lille søde modstandsavis, dagbladet *Information*, har ikke meget til overs for det spanske ungdomsoprør. Oprørets relevans i forhold til Europa og Danmark forsøges inddæmmet ved indskrivningen af det under kategorien, et nationalt lokalt fænomen, determineret af den særligt spanske fortid. <http://www.information.dk/269445>

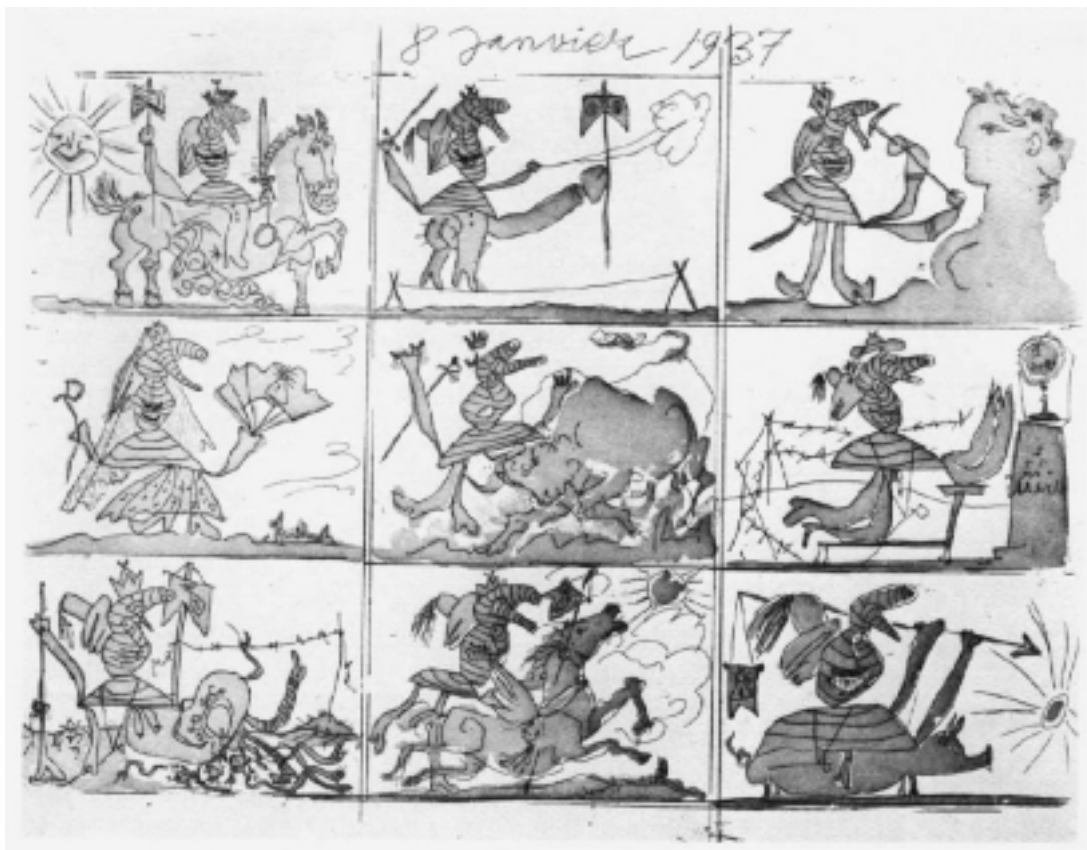
Hvis man lægger mærke til det, så inddæmmer jeg ikke det spanske ungdomsoprør til det nationale. Jeg overtager ikke den markedsfundamentalistiske forklaring, som den lille søde avis gør, selv om jeg her har omtaler Spanien som en europæisk familie i den europæiske familie. Det store tabu på den lille modstandsavis centrerer sig om forbuddet mod at lade den institutionaliserede økonomiske orden i Europa få skylden for noget som helst. Markedsfundamentalismen undgås som eksplicit tema, for at undgå modsigelsen.

Det forhold at Spanien har cementeret sin position i et Europa, der har ophøjet markedsfundamentalismen til sin grundlov, er selvfølgelig med til at holde Spanien fast i fortiden. Europa er en del af forklaringen på Spaniens arbejdsløshed, og det spanske ungdomsoprør er også betinget af arbejdsløsheden. Det hele bliver i familien.

De historiske briller er selvfølgelig med, altid, uanset hvor latterligt lille et kendskab vi hver især har til den. Historien, det social, den sociale selvbeskrivelse er alt andet end ideologi, selv om konflikten realitet lever ved den. Realiteten omfatter det hele, inklusiv denne lille tekst.

Det spanske ungdomsoprør er ikke endnu udtryk for nogen centraliseret eller topstyret bevægelse. Den har næppe formuleret sig som én bevægelse endnu. Det er ikke sikkert, at den nogen sinde når at gøre det, og arbejdsløsheden er et konkret problem sammen med så meget andet.

Ironien var også Picassos våben:

Pablos vittighedstegning over Francisco Francos selvforståelse.

Det er måske udtryk for et plat forsøg på at slå plat på noget stort, når jeg i min tekst her har hevet den store Picasso og de store begivenheder ind, men hvis man kunne få fanatismen, fundamentalismen, den alt for rigide ideologi, til at le af sig selv, så var det ude med den! "Viva la muerte" (Må døden leve!)

Den konkrete frihed er tit blevet offer for den principielle, hvorfor den konkrete frihed måske endda kan siges at leve ved den principielles død... osv...

Mvh. Steen

Odense d. 3/6 2011